

גמרא:

והוינן בה: כיצד מכשירה המשנה את החרש שוטה וקטן לכתוב גט? והא לאו בני דיעה נינהו, ואינם יודעים לכתוב את הגט לשמה!?

ומתריצין: אמר רב הונא:

המשנה אינה מכשירה חרש שוטה וקטן כג-א לכתובת גט בכל ענין, אלא:

והוא שהיה גדול עומד על גביו, ואומר לו: כתוב לצורך איש פלוני. והוא עושה כן וכותב לשמה.⁽⁵⁵⁾

ורב הונא סובר שהמשנה כרבי אלעזר, הסובר עדי מסירה כרתי, ועיקר כתיבת הגט שאמרה תורה שיהא לשמה אינו על חתימת העדים אלא על כתיבת עצם הגט, ולכן צריך שיהא גדול עומד על גביו בשעת כתיבה.

ומה שנאמר במשנה "שאינן קיום הגט אלא בחותמיו", הכוונה לעדי מסירה [ונקראים "חותמיו" משום שעל פי רוב עדי המסירה גם חותמים על הגט].

ומתריצין: התם, עצה טובה קמשמע לן ירמיה, ששימו את השטר בכלי חרש, כדי שיוכל לעמוד ימים רבים. והוא הדין שיכתבו על דבר שאינו מזדייף, כדי שיוכל לשמש לימים רבים. ולא שהוא תנאי בכשרות השטר, אלא שגם שטר שאינו משמש אלא רק לאלתר, הרי הוא כשר.

מתניתין:

הכל כשרין לכתוב את הגט, ואפילו חרש שוטה וקטן.

האשה כותבת את גיטה, ומקנה אותו לבעלה, והוא חוזר ונותנו לה לשם גירושין.⁽⁵⁴⁾

והאיש כותב את שוברו, שטר הראיה שהאשה נותנת לבעלה על פרעון הכתובה, הוא יכול לכתוב במקומה ולמוסרו לאשה שתחתים עליו עדים ותחזיר לו.

שאינן קיום הגט, אלא בחותמיו! ויתבאר בגמרא.

וגם לא שייך לפסול משום דלאו בני כריתות נינהו דבדבר שלא צריך שליחות לא צריך שיהא בני כריתות, וכמו שמצינו לגבי מילה דלא פסלינן עכו"ם למול משום דלאו בני מילה נינהו. ורק לגבי שליחות אמר לקמן שאין העבד נעשה שליח לקבל גט משום שאינו בתורת גיטין וקידושין. תוס' ד"ה והא בעמוד הקודם.

[אבל לעיל ט. ב בד"ה אע"פ כתבו התוספות

בפשיטות שצריך שליחות לכתובת הגט. וגם כאן הביאו התוספות והרא"ש שיטת ר"י לבאר הסוגיא אליבא דרבי מאיר שאילו אליבא דרבי אלעזר ד"וכתב" היינו כתיבת הגט פסול בחש"ו

54. הקשה הר"ן דהא מיחסרא הקנאת האשה לבעל בין כתיבה לנתינה והוי ליה מחוסר כתיבה והקנאה ונתינה. וכתב דמתוך הדחק יש לומר דהקנאה כיון שאינו מעשה בגופו של גט לא מיקרי "מחוסר" דדומיא דכתיבה בעינן שלא יהא מעשה הדומה לכתיבה בין הכתיבה לנתינה כדכתיב וכתב ונתן.

55. ואין כאן חסרון משום דאינם בני שליחות, ולכתיבת הגט אין צריך שליחות מהבעל ד"וכתב" לא קאי אבעל אלא אסופר כלומר וכתב הסופר ונתן הבעל.

אבל חרש שוטה וקטן, שאין בהם דעת, הרי הם מתכוונים למה שציוו להם.

הדר אמר רב נחמן: לאו מילתא היא דאמרי, שהקשיתי מעובד כוכבים שפסול גם כאשר ישראל עומד על גביו, כי באמת לדעת המשנה, עובד כוכבים כשר לגמרי לכתוב את הגט, גם כשאין ישראל עומד על גביו. כי משנתנו היא אליבא דרבי מאיר, הסובר עדי חתימה כרתי. ולדעתו, עיקר הכתיבה שאמרה התורה "וכתב", הוא שתהיה חתימת העדים על הגט לשמה, ולא כתיבת הגט עצמו, שהוא כשר גם שלא לשמה, ולכן גם עובד כוכבים כשר לכך.

וגם מה שאמרה המשנה בחרש שוטה וקטן, שכשרין לכתוב את הגט, הוא מטעם זה, כמו שמסיימת המשנה "שאיין קיום הגט אלא בחותמיו", שהוא נתינת טעם על חרש שוטה וקטן הוא כפשוטו, שעיקר קיום הגט הוא על ידי עדי החתימה, ורק הם צריכים להיות "לשמה" ולא הכתיבה. ואין צורך להעמיד המשנה דוקא בגדול עומד על גביו כרב הונא.

וראיה לכך שהמשנה סוברת כרבי מאיר, ומכשירה עובד כוכבים לכתוב הגט:

והוא נתינת טעם רק על המציעתא של המשנה "האשה כותבת את גיטה", כי מאחר שאין הגט מתקיים אלא על ידי עדי מסירה, לפיכך אין לחשוש שמא היא תזייף גט שלא נתגרשה בו.⁽⁵⁶⁾ להקפיד על כך שנכתב בידי האשה. ולא על הרישא, שחרש שוטה וקטן כשרין לכתוב את הגט, שבהם הטעם הוא משום שגדול עומד על גביהן.

אמר ליה רב נחמן לרב הונא: אלא מעתה, עובד כוכבים שכתב גט, וישראל עומד על גביו, ומצווהו לכתוב לשמה, הכי נמי דכשרי? כשם שאתה אומר בחרש שוטה וקטן?!

וכי תימא הכי נמי, שבאמת כך הוא, שהוא כשר!

והתניא בכרייתא: עובד כוכבים פסול לכתוב את הגט. ומשמע אפילו בעומד על גביו!⁽⁵⁷⁾

ומתריצין: עובד כוכבים — לדעתיה דנפשיה עבדי! הוא אינו שומע לציווי אחרים העומדים על גביו, אלא עושה על דעת עצמו, שהרי הוא גדול ויש בו דעת. ולכן, גם כשישראל עומד על גביו, ומצווהו לכתוב לשם אשה פלונית, יש לחשוש שמא הוא כתב את הגט לשם אשה אחרת.⁽⁵⁸⁾

בעכו"ם דפסול באינו עומד על גביו ליתני שניהם בעכו"ם או שניהם בחש"ו. מהרש"א. והרמב"ן כתב דפסול, לעולם משמע שאין לו הכשר א"נ דאי בשאיין גדול עומד על גביו פשיטא דהא בעינן לשמה.

58. הקשה הרע"א שיאמר העכו"ם בפה מלא קודם הכתיבה שכותב לשמה ממילא אף אם

אפילו בעומד על גביו משום דלאו בני שליחות יניהו].

56. מהר"ם שיף סוף דף כ.

57. דאין לומר דוקא באינו עומד על גביו דאם כן כיון דחש"ו ועכו"ם שוין אמאי נקט במתניתין חש"ו דכשר בעומד על גביו וברייתא

דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים לענין הבאה, במשנה הבאה נאמר שעובד כוכבים פסול להיות שליח להביא את הגט מהבעל לאשתו, משום שהוא אינו בתורת גיטין וקידושין.

ומאחר שמשנתנו, העוסקת בכתיבת הגט, לא הזכירה את העובד כוכבים, מכלל זה אתה למד, שרק לענין הבאה הוא פסול, דלענין כתיבה הוא כשר.

והוא נכלל במה שאמרה המשנה "שאינ קיום הגט אלא בחותמיו", ולכן גם העובד כוכבים כשר לכתיבת הגט, כמו חרש שוטה וקטן.

ומקשינן על רב נחמן: והתניא: עובד כוכבים, פסול!

ומתריצין: התיא ברייתא — רבי אלעזר היא, דאמר: עדי מסירה כרתי, וחתימת העדים אינה מן התורה. ומה שנאמר "וכתב", היינו כתיבת הגט עצמו, ובעיני כתיבה לשמה. והא ודאי שעובד כוכבים אדעתיה דנפשיה קעביד, ואינו כותב לשמה, ולפיכך הוא פסול לדברי הברייתא.

אמר רב נחמן: אומר היה רבי מאיר: אפילו מצאו הבעל את הגט באשפה, שבודאי לא נכתב לשם גירושי אשתו, וחתמו, החתים עליו עדים, ונתנו לה, כשר. כי רק החתימה צריכה להיות לשמה ולא הכתיבה.

איתיביה רבא לרב נחמן: נאמר בתורה "וכתב לח", משמע שיכתוב לשמה.

מאי לאו, "וכתב" היינו כתיבת הגט, והיא צריכה להיות לשמה?

ומתרץ רב נחמן: לא!

"וכתב", היינו חתימת העדים, ורק היא צריכה להיות לשמה.

איתיביה רבא לרב נחמן: תנן בתחילת פרק שלישי: כל גט שנכתב שלא לשום לשם גירושי אשה, אלא ללמד לתלמידים סדר כתיבת הגט, פסול.

הרי שהכתיבה צריכה להיות לשמה!

ומתרץ רב נחמן: אימא, כך אומרת המשנה: כל גט שנחתם שלא לשום אשה, פסול. אבל הכתיבה אינה צריכה להיות לשמה.

איתיביה רבא לרב נחמן: תניא: כשהוא כותבו, כאילו כותבו לשמה.

מאי לאו, כוונת הברייתא היא לומר, שאין צריך לכתוב את כל הגט לשמה, אלא די שיכתוב את עיקר הגט לשמה.

והכי קאמר: כשהוא כותבו לתורף הגט, שהוא שם האיש והאשה והזמן, לשמה, הרי זה כאילו כותבו גם לטופס הגט לשמה, שעיקר הגט הוא בתורף.

הרי שצריך לכתוב, על כל פנים, את התורף לשמה!

ודאי רק ספק שמא עביד אדעתיה דנפשיה. והגר"ח כתב דנכרי דעבד אדעתא דנפשיה

בלבו אינו כן הוי דברים שבלב. ואין לומר דאנן סהדי דעביד אדעתיה דנפשיה שבאמת אין זה

ומתרץ רב נחמן: לא! אלא הכי קאמרה
הברייתא: כשהוא חותמו את הגט לשמה,
כאילו כותבו לשמה. שהחתימה בלבד
צריכה להיות לשמה.

ואיבעית אימא: לא קשיא לרב נחמן
מהמשנה והברייתא, דמשמע שהכתיבה
צריכה להיות לשמה, משום דהני מתניתין,
מני? רבי אלעזר היא, דאמר עדי מסירה
כרתי. ולדעתו ודאי שצריך לכתוב לשמה,
ואילו רב נחמן מדבר לדעת רבי מאיר, דאמר
עדי חתימה כרתי, ורק החתימה צריכה
להיות לשמה.

ורב יהודה אמר שמואל: מה שהקשינו
בתחילת הסוגיא, מדוע מכשירה המשנה את
החרש שוטה וקטן לכתוב את הגט, אין
צורך להעמיד את המשנה דוקא כשגדול
עומד על גביו כרב הונא, וגם לא דוקא כרבי
מאיר כמו שאמר רב נחמן. אלא המשנה

מדברת: והוא, ששייר החרש שוטה וקטן
את מקום התורף, שלא כתב רק את הטופס,
ואילו את התורף השלים אדם גדול ובן
דעת.⁽⁵⁹⁾

ולפי רבי אלעזר היא, דאמר עדי מסירה
כרתי, שאף לשיטתו די בכתיבת התורף
לשמה.⁽⁶⁰⁾

וכן אמר רבי חנא משמיה דעולא: והוא
ששייר מקום התורף, ורבי אלעזר היא.

ורבי זריקא אמר רבי יוחנן: אינה תורה!
כלומר אין שומעין לך.

ומבארין: מאי "אינה תורה"?

אמר רבי אבא: רבי יוחנן סובר שהמשנה
אינה סוברת כרבי אלעזר, אלא כאן הודיעך
המשנה שזילזלה בכתיבת הגט, שאפשר

להם דעת לכתוב לבד אלא על ידי שיאמר לה
פיקח לכתוב וכשארם מצוה לאחר לעשות אינו
טרוד ואין לגזור שמא לא יעשה כדין. תוספות
הרא"ש.

ותוספות כתבו לחלק אליבא דרבי מאיר
שלגבי לשמה אין לגזור שמא יביאו לעדים גט
שנכתב שלא לשמה ויחתמו גם הם שלא לשמה
כי העדים יודעים שצריך לחתום לשמה מה שאין
כן במחובר יש לחשוש שמא ישכחו לתלוש
קודם החתימה. לעיל ד, א תוס' ד"ה וחתמו.

והר"ן כתב דחש"ו מילתא דלא שכיחא
ואוקמהו אדינא דאף לכתחילה מותר.

60. וברייתא דעכו"ם פסול היינו דכתב גם את
התורף. וצ"ע למה תני דוקא עכו"ם ולא חש"ו.
מהרש"א וראה קרני ראם.

אין זה רק משום אומדנא דלא נתכוין לשמה כי
אם שהוא פסול מדינא וראיה לזה מדברי
הרמב"ם שפסק דישאל מחלל שבתות בפרהסיא
גם כן דינו כנכרי בזה, ואם נימא דהוא רק
אומדנא בלבד מה שייך כאן הדין דישאל מחלל
שבת דינו כנכרי לכל דבריו. אלא ודאי דהפסול
דנכרי הוא מדינא שעביד אדעתא דנפשיה ולא
חל בו דין ציווי הבעלים ובלא ציווי הבעלים הא
לא הוי לשמה. חי' רח"ה ה' תפילין פ"א הט"ו.

59. קשה למה לא גזרינן טופס אטו תורף
כדגזרינן לעיל כא, ב במחובר לקרקע. [וכן קשה
לעיל דמוקי כרבי מאיר ולמה לא נגזור תורף
אטו חתימה כמו במחובר]. ויש לומר דלא
מכשרינן כאן רק בדיעבד. ועוד יש לומר שרק
במחובר שהסופר בעצמו כותב יש לחשוש שמא
בגלל טירדא יעשה שלא כדין אבל בחש"ו שאין

לכותבו אפילו על ידי חרש שוטה וקטן, שאין כח לשמה! אין שום כח "לשמה" בכתיבת הגט, אלא רק בחתימה.

ורבי מאיר היא, דאמר: עדי חתימה כרתי.

ומקשינן: והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן על המשנה בדף כא ב, שאין כותבין במחובר לקרקע: רבי אלעזר היא!

וכיצד אמר רבי זריקא משמו של רבי יוחנן על משנתנו שהיא כרבי מאיר?

ומתצינן: אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן. שני האמוראים, רבי זריקא ורבה בר בר חנה, נחלקו בדעת רבי יוחנן כיצד להעמיד את המשניות שבפרקנו.

מתניתין:

הכל כשרין להיות שליחים להביא את הגט מהבעל לאשתו חוץ מחרש שוטה וקטן, וסומא, ועובד כוכבים.

קיבל הקטן את הגט מיד הבעל להוליכו לאשה, בעודו קטן, והגדיל נעשה גדול קודם שמסרו לה.

או קיבל חרש את הגט, ונתפקח נעשה פיקח קודם שמסרו.

או קיבל סומא, ונתפתח נפתחו עיניו.

או קיבל שוטה, ונשתפה נעשה שפוי.

או קיבל עובד כוכבים, ונתגייר,

בכל אלו, פסול הגט, על אף שהוא נמסר בכשרות, משום שבשעה שהשליח קיבל את הגט מהבעל, הוא לא היה כשר לשליחות זו.

אבל, אם היה פקח בשעת קבלת הגט, ונתחרש לאחר מכן, וחזר ונתפקח בשעת המסירה, או שהיה פתוח, ונסתמא, וחזר ונתפתח, או שהיה שפוי, ונשתטה, וחזר ונשתפה, כשר למסור את הגט.⁽⁶¹⁾

זה הכלל: כל שתחילתו וסופו בדעת, שהיה השליח בר דעת בשעת קבלת הגט ובשעת מסירתו, אף על פי שבאמצע היה חרש או שוטה, הרי הגט כשר.

גמרא:

והוינן בה: בשלמא חרש שוטה וקטן פסולין להיות שליחים בגט, משום דלאו בני דיעה נינהו, ומי שאינו בר דעת אינו כשר לשליחות, כי לגבי שליחות נאמר "איש" [ו"יקחו להם איש שה לבית אבות"] דהיינו גדול ובר דעת.

עובד כוכבים נמי אינו כשר לשליחות בגט, משום דלאו בר היתירא הוא, שאינו בתורת גיטין וקידושיו, ואין אדם נעשה שליח לדבר שהוא עצמו אינו שייך בו כלל.⁽⁶²⁾

אלא סומא, אמאי לא כשר לשליחות בגט?

61. משמע דגם בהיותו שוטה לא בטל ממנו שם שליח דאי היה בטל איך כשנשתטה חזר להיות שליח ועל כרחך דיש לו דין שליח אלא דאינו יכול למלאות השליחות, וכמו הבעל עצמו דגם כשנשתטה הוא בעל אלא דאין לו כח לגרש הכי

62. הוי מצי למימר משום דגוי פסול לכל שליחות כדאמר להלן מה אתם בני ברית אף

ומתרצינן: אמר רב ששת: לפי שאינו יודע ממי נוטלו, ולמי נותנו! שאינו מכיר לא את הבעל ולא את האשה, והרי זה פסול בשליחות. (63)

מתקיף לה רב יוסף: לדבריך, היאך סומא מותר באשתו? שמא זו אינה אשתו?

והיאך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה?

אלא, בטביעות עינא דקלא, שעל פי הקול הם מכירים את נשותיהם.

הכא נמי בנגמ, בטביעות עינא דקלא יכול הסומא להכיר את הבעל והאשה, ומדוע אינו כשר לשליחות?

ומתרצינן: אלא אמר רב יוסף: הכא בחוצה לארץ עסקינן, דבעי השליח למימר בבית דין "בפני נכתב ובפני נחתם". ואילו הסומא לא מצי למימר "בפני נכתב ובפני נחתם", שהרי לא ראה את כתיבת הגט וחתמתו, ולכן אינו יכול להיעשות שליח.

אמר ליה אביי לרב יוסף: אלא מעתה, אם היה השליח פתוח בשעת כתיבת הגט, ונסתמא בשעת מסירתו, דמצי אמר "בפני נכתב ובפני נחתם", האם הכי נמי דכשר? (64)

והא קתני במתניתין "פתוח, ונסתמא, וחזר ונתפתח, כשר". ומשמע שרק באופן שחזר

להיפוך מה לתרומה שכן היא קדש, ואף על גב דבכל התורה ממעטינן עכו"ם משליחות זה משום דעיקר השליחות ילפינן בהם מתרומה מה שאין כן בגירושין שנאמר בהם גופא ענין שליחות ולא צריך ללמוד מתרומה אם כן לא מצינו ללמוד בהם מיעוט עכו"ם מתרומה ולכן צריך לטעמא דלאו בר היתירא הוא. ועיין שם שכתב לבאר המשך הסוגיא.

63. לכאורה משמע מכאן שהשליח צריך להכיר את הבעל והאשה. ויש לחלק שרק בסומא יש לחוש שמא יטעוהו. תוס' ד"ה ממי.

והר"ן מבאר שהחסרון הוא דהוי שליח שלא ניתן לגירושין [לקמן כט, ב] לפי שאינו יכול למסור הגט אלא על ידי שיאמרו לו זה פלוני וזו פלונית אבל שאר בני אדם שאינם מכירים את הבעל והאשה אפשר להם לדעת על ידי שאחרים ילמדו אותם.

64. ואף על גב דסומא פסול לעדות אפילו בעדות שידע כשהיה פתוח, הכא בגט אין צורך בעדות כשרה שהרי אפילו אשה נאמנת להביא

שלוחכם בני ברית אלא ניחא ליה לומר טעם ששייך גם לגבי עבד כנעני. תוס' ד"ה עובד כוכבים.

והרשב"א כתב דזו באמת כוונת הגמרא דלא בר היתירא הוא היינו שאינם בני היתר אשה מבעלה על ידי שליחותם לפי שאינם בתורת שליחות.

והרע"א תירץ עפ"י מש"כ המג"א דנכרי לנכרי יכול להיות שליח כיון דהשליח דומה למשלח והרי זה בכלל "אתם גם אתם". ועוד כתב המג"א דמומר לאו בר שליחות משום דאינו בן ברית. ואם כן כשהבעל מומר יכול העכו"ם להיות שליח עבורו כיון דשניהם אינם בני ברית, ולכן קאמרה הגמרא הטעם משום דלאו בני כריתות כדי לפסול גם באופן כזה.

ובפני יהושע כתב לתרץ דבאמת הא דמעטינן עכו"ם משליחות ילפינן מתרומה ד"אתם גם אתם". והנה בריש פרק האיש מקדש, מבואר דגירושין מתרומה לא ילפינן שתועיל שליחות בגירושין, כי מה לגירושין שהן חול ביחס לתרומה. ואם כן, לענין מיעוטא דעכו"ם אי אפשר ללמוד גירושין מתרומה שיש לפרוך

בעו מיניה מרבי אמי: עבד כנעני, מהו שיעשה שיתמנה לשליח לקבל גט אשה מיד בעלה?

אשה שמינתה עבד להיות שליח שלה, שילך לקבל את גיטה מבעלה, האם תהא מגורשת על ידי קבלתו? והוא הדין שיש להסתפק בשליחות להולכה, כשהבעל מינה עבד לשליח להוליך את הגט לאשתו, אלא השאלה נשאלה בבית המדרש בשליח לקבלה.

אמר להו רב אמי: מרקא פסיל ליה לעובד כוכבים, מכך שהמשנה פוסלת רק עובד כוכבים מלהיות שליח להולכה,

מכלל זה אתה שומע, דעבד כשר להיות כג-ב שליח להולכה. שהרי עבד כנעני עדיף מעובד כוכבים, כי הוא שייך במצוות. וכשם שהוא כשר לשליחות הולכה, כך הוא כשר לשליחות קבלה, שהרי אין הבדל ביניהם.

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: אין העבד נעשה שליח לקבל גט לאשה מיד בעלה, לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין, שאינו יכול לקדש ולגרש אשה ישראלית, ולכן אינו יכול להיעשות שליח בדבר. (65)

מתקיף לה רבי אלעזר: טעמא, כל הטעם לדברי רבי יוחנן שעבד פסול להיות שליח

ונתפתח, אין, אז הוא כשר, אבל אם לא חזר ונתפתח, לא?!

ומתצינן: הוא הדין דאף על גב דלא חזר ונתפתח הוא כשר, ואידי, אגב דקתני במתניתין "שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה", ושם טעמא רק בגלל דחזר ונשתפה בשעת מסירת הגט הוא כשר, הא לא חזר ונשתפה, לא, שהרי הוא צריך להיות בר דעת עד סוף שליחותו, הלכך תנא נמי "פתוח, ונסתמא, וחזר ונתפתח", אף על פי שכאן אין צריך שיחזור ויתפתח.

אמר רב אשי: דיקא נמי אפשר לדייק ממשנתנו שלגבי סומא אין צריך שיחזור ויתפתח.

דקתני "זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר", ומשמע שרק אלו הפסולין במשנה משום חוסר דעת הם צריכים להיות מתחילה ועד סוף בדעת. ולא קתני "כל שתחילתו וסופו בכשרות כשר", שהיה משמע שגם הסומא צריך להיות בכשרות עד הסוף.

שמע מינה שבסומא אין צורך שיהא סופו בכשרות, שהרי כל הטעם בסומא משום שאינו יכול לומר "בפני נכתב ובפני נחתם", ודי שיהא פתוח בתחילה בלבד שעל ידי כן הוא יכול לומר "בפני נכתב ובפני נחתם".

את הגט ולומר בפני נכתב ובפני נחתם. תוס' ד"ה הוא.

להשתחרר. תוס' ד"ה אין. ומחמת קושיא זו פירש הר"י מיגש דרבי יוחנן לא פסל את העבד אלא לקבל את הגט אבל להוליך הגט כשר, וניחא מתניתין דאיירי בהולכה ודוקא עכו"ם פסול אבל עבד כשר. וביאר הרמב"ן דעתו ששליח להולכה אינו אלא כשליח דעלמא והרי עבד ישנו בתורת

65. וקשה אם כן אמאי לא נקט במתניתין עבד וכ"ש עובד כוכבים, ויש לומר דאשמעינן רבותא בעובד כוכבים ונתגייר דפסול ואע"פ שבאותה שעה היה בדעתו להתגייר אבל בעבד אין בידו